

Reactie van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen op de door de Rijksinspectie voor de Archeologie gesignaleerde belangrijkste ontwikkelingen in het jaarverslag 2002.

Hoofdstuk 2

- Naar het inzicht van de inspectie verdient de afronding van het wetgevingstraject de hoogste prioriteit te krijgen, zowel van ambtelijke als van politieke zijde.

Ik zal uw Kamer nog dit najaar informeren over mijn voornemens omtrent het wetsvoorstel.

- Het bestel mist op de eerste plaats nog een certificeringsinstantie.

Een feitelijk juiste constatering van de RIA. Het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK) werkt op dit moment, in overleg met de archeologische sector, aan een systeem om te komen tot een erkenningsregeling voor bedrijven. Ik zie hierin vooral een taak van de sector zelf.

- Een tweede belangrijk element dat nog ontbreekt is een beroepsregister.

Een feitelijk juiste constatering van de RIA. De Nederlandse Vereniging van Archeologen (Nvva) heeft van mijn voorganger de opdracht gekregen een beroepsregister op te stellen. Ik verwacht in het najaar van dit jaar een, ook door de sector gedragen, voorstel, op welke wijze dat register kan functioneren.

- Een derde essentieel element dat nog gerealiseerd moet worden is een 'nationale onderzoeksagenda'.

Te zamen met de RIA onderschrijf ik het belang van een Nationale Onderzoeks Agenda (NOA). De Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) werkt op dit moment samen met universiteiten en andere betrokkenen in het archeologisch bestel aan de totstandkoming van de NOA.

Hoofdstuk 3

- Uit inhoudelijk oogpunt is het van cruciaal belang dat de RIA de komende periode er op blijft toezien dat er bij archeologische werkzaamheden altijd een PvE is en dat dit PvE adequaat is.

Het belang van een Programma van eisen (PvE) onderschrijf ik. Via de Beleidsregels opgravingsbevoegdheid (Stcrt. 2001, 207) en de aanpassing van alle opgravingsvergunningen in december 2002 heb ik dit als vereiste voor een opgraving voorgeschreven.

Tezamen met RIA werkt de ROB momenteel aan inbedding van PvE's in het proces van de archeologische monumentenzorg.

- Het advies 'boren is opgraven' werd al op 27 juni door de staatssecretaris overgenomen, maar door voor de inspectie onbegrijpelijke traagheid was er eind 2002 nog steeds geen uitvoering aangegeven.

Medio december 2002 heeft mijn voorganger de Raad voor Cultuur gevraagd advies uit te brengen op de suggestie van de RIA proefboringen die het opsporen van archeologische monumenten beogen, onder het regime van de Monumentenwet te plaatsen.

Recent is het advies van de Raad daarover ontvangen. De Raad onderschrijft de noodzaak maar prefereert zelfregulering (eis aan uitvoerders ipv eis aan uitvoering). Ik zal spoedig met de RIA dit advies bespreken om daarna een definitief besluit te nemen.

- Gemeentelijke archeologische diensten vervullen een spilfunctie in het nieuwe bestel, maar het rijksbeleid ten aanzien van de gemeentelijke archeologie vertoont inconsistenties in vergelijking met het beleid ten aanzien van het archeologische bedrijfsleven.

Gelet op de bijzondere inspanning van een aantal gemeenten en de afspraken met die gemeenten over een eigen opgravingsbevoegdheid zijn er verschillen gegroeid.

Sinds de aanpassing van de opgravingsvergunningen van gemeenten en andere vergunninghouders (dec. 2002) zijn de voorschriften voor opgravingsbevoegde gemeenten nagenoeg gelijk aan de regels voor de bedrijven. Uiteraard is de praktijk vaak lastiger dan de juridische regel. Het is aan RIA om toe te zien op de naleving van voorschriften en daarover aan mij te rapporteren.

Hoofdstuk 4

- De RIA constateert met zorg dat het veld (nog) onvoldoende is geïnformeerd over de ROB-regeling met betrekking tot de goedkeuring van PvE's.

Zie punt 1, hoofdstuk 3.

- Doordat bij het opstellen van de KNA nog onvoldoende inzicht bestond in de beoogde nieuwe wetgeving, is er ten onrechte vanuit gegaan dat er altijd een 'bevoegd gezag' zou zijn ten aanzien van PvE's.

Ik zal er zorg voor dragen dat wat betreft de omgang met PvE's de KNA en de wetgeving waarmee het verdrag van Malta wordt ingevoerd op elkaar aansluiten.

- De RIA heeft het CvAK voorgesteld een 'knip' op te nemen in de norm, ofwel door voor te schrijven dat bedrijven die een PvE schrijven niet zelf de uitvoering mogen doen (is in andere branches een geaccepteerde situatie), ofwel door vast te leggen dat als een bedrijf een PvE schrijft én vervolgens zelf de uitvoering doet, een externe toets door of namens een overheid verplicht is.

Dit is in eerste instantie een onderwerp dat overleg behoeft tussen de Inspectie en het College voor de Archeologische Kwaliteit. Uitkomst van dat overleg wacht ik af.

- De RIA heeft in het eerste jaar ervaren dat wanneer er iets misgaat dit eerder te maken heeft met onvoldoende bekendheid met de (consequenties van de) regels dan met onwil.

Om betrokkenen te informeren over de consequenties van de invoering van het verdrag van Malta is het initiatief genomen een uitgave te laten verschijnen: Malta-Magazine. Dit magazine, met een oplage van in totaal zo'n 6500 exemplaren, informeert instanties/organisaties: bedrijven, gemeenten, waterschappen, adviesbureau's, provincies etc. Daarnaast ben ik van mening dat ter zake van de bekendheid met de regels er ook een taak voor de RIA zelf ligt.

- Uit deze contacten is duidelijk gebleken dat het initiatief van het CvAK en de RIA zich mag verheugen in een groeiende belangstelling en enthousiasme van de kant van de gemeenten.

Daar neem ik met plezier kennis van.

- De RIA acht het van groot belang dat provinciaal archeologen de rol van 'bevoegd gezag' vervullen zoals de KNA die voorziet, omdat zij vanuit hun positie als uitvoerder van het provinciale archeologiebeleid en als verbindingspunt met het provinciale RO-beleid, hiertoe de meest aangewezen personen zijn.

De KNA is geen wet en kan dus geen bevoegd-gezag-rol creëren. Het aanstaande wetsvoorstel zal duidelijkheid scheppen over bevoegdheden ten aanzien van uitvoerende archeologisch werk.

Geredeneerd vanuit de huidige Monumentenwet zijn het de vergunninghouders die de publieke verantwoordelijkheid hebben voor de kwaliteit van opgravingen.

Wel onderschrijf ik dat het wenselijk is dat de overheden die er voor zorgen dat noodzakelijk archeologisch onderzoek wordt verricht, ook acht slaan op de kwaliteit van het onderzoek. In die zin kunnen provinciaal archeologen belangrijk werk verrichten.

- Op een enkele uitzondering na waren de bevindingen ten aanzien van de veldprojecten positief.

Daar neem ik kennis van

- Bedrijven lopen regelmatig tegen situaties aan dat een opdrachtgever offertes aanvraagt voor een archeologisch onderzoek waarvoor geen Programma van Eisen is opgesteld.

Dit heeft uiteraard veel te maken met de onbekendheid van de betekenis van PvE's. Ik zal daarom – zie ook hierboven – in overleg treden met de RIA en de ROB om te bespreken wat aan deze onbekendheid gedaan kan worden.

- Twee belangrijke aspecten van de KNA staan bij een inspectie op de voorgrond: enerzijds de interne kwaliteitsborging en haar integratie in de procesgang, anderzijds de logische samenhang en terugkoppeling tussen de procesonderdelen.

Mee eens.

- De integratie van milieu- en archeologisch onderzoek kan heel efficiënt werken, maar de RIA is een aantal voorbeelden tegenkomen van slecht uitgevoerd booronderzoek door ongekwalificeerde bedrijven op grond waarvan slechte – en volgens de KNA ontoelaatbare – selectieadviezen waren verstrekt.

Zie wat dit betreft mijn antwoord onder bulletpoint no.2 bij Hoofdstuk 3.

- Uit een aantal praktijkgevallen en andersoortige signalen is het de RIA duidelijk geworden dat archeologisch Nederland anno 2002 worstelt met de nieuwe invulling van het proces begeleiden.

Ik stel mij voor met de ROB te bespreken in hoeverre dit onderwerp wellicht nadere aandacht en uitwerking behoeft in het komende jaar.

- Bij aanvang van haar werkzaamheden in 2002 trof de RIA een volstrekt onbevredigende situatie aan omtrent de artikel 41-meldingen.

Het is een goede zaak dat door RIA en ROB de touwtjes wat strakker worden aangehaald. Het belang van de wettelijke meldingsplicht van opgravingen is nog toegenomen na invoering van de Beleidsregels opgravingsbevoegdheid.

- In dit kader dient te worden gemeld dat de RIA zich zorgen maakt over het uitblijven van de operationalisering van de nieuwe versie van het centrale archeologische informatiesysteem, ARCHIS II.

De vertraging bij de operationalisering van ARCHIS II is jammer, maar dit systeem is geen absolute voorwaarde voor het uitvoeren en verwerken van de wettelijke meldingen.

Met name de provinciale depots blijken nog onvoldoende toegerust te zijn om documentatie in combinatie met vondsten in ontvangst te nemen, te beheren en in de toekomst te ontsluiten.

Zoals ook in de inleiding van de aanbiedingsbrief bij dit rapport gezegd, wil ik van mijn kant inbrengen welke rol de ROB het komend werkjaar kan spelen om dit probleem nader in kaart te brengen.

- Aan het eind van het verslagjaar had zich de omgang met PvE's nog niet op een bevredigende wijze ontwikkeld. In 2003 zal dit een prioriteit voor de RIA vormen.

Ik zal dit onderwerp deel laten uitmaken van het gesprek met de RIA over het werkplan 2004.